

Svoboda, nebo svévole

Čtení: Mk12,13-17

Písně: 171, 425, 166, 176, 486

Text: Soudců 17,6

Milí bratři a milé sestry,

od pradávna si lidé, jako jednu z největších hodnot cenili svobodu. Samozřejmě, že pojem svoboda má široký význam a dopad na každého jednotlivce. V internetové encyklopedii Wikipedie se o pojmu svoboda dočteme mimo jiné i toto: „Svoboda je možnost, případně také schopnost volit, rozhodovat a jednat „podle své vůle“, ať je jakákoli a nést za to přiměřenou odpovědnost.“ To je sice hezky napsáno, ale jako by tam něco ještě chybělo. Takto z toho je více cítit vysvětlení co to je svévole a nikoli svoboda. Svoboda lehounce sklouzne do svévole aniž by to člověk okem ba i srdcem postřehнул. Ne nadarmo se stále opakuje, že svoboda je velmi křehká věc a když se o ni přestaneme chvíličku starat a hýčkat ji, rozbije se. Potom to dá velmi těžkou práci to dát zase dohromady. Hospodin Adamovi a Evě říkal, že můžou jít v zahradě vše, krom jednoho. Svoboda má své mantinely. A oni se rozhodli-mantinely neplatí. Osudové špatné rozhodnutí. Jít od teď cestou bez Boha je přeci to pravé. Od teď budeme žít podle svého srdce, to po čem toužíme a k tomu žádného Boha nepotřebujeme. Víme, jak to dopadlo. A tak se to s lidmi táhne dál až po současnost. A důsledky vidíme kolem sebe. Všechno se hroutí, lidské vztahy v rodině, v práci. Na prvním místě je majetek a starost o něj, lidé se na majetku stávají závislí. Starost o své blízké i v těch posledních chvílích se mnohdy ani nekoná.

Svoboda není totéž, jako „dělat si, co chci!“ O svobodu se usiluje ve jménu lidském i ve jménu Božím, ve jménu církve svaté i naopak proti církvi. Často přitom docházelo k přehmatům, krutostem a bezpráví. Boj o svobodu mělo a má mnoho, nespočet obětí.

Hledal jsem v kalendáři památných dnů, jestli se dnes 20. srpna nestalo něco, co by stálo za připomenutí. A našel jsem. Není to jen den před 21. srpnem, kdy nás v 68 roce přišli takzvaně osvobodit vojska našich spřátelených zemí. Na 20. srpna roku 1940 připadá jedno výročí. Ten den byl spáchán a dokonán atentát na Lva Nikolajeviče Trockého.

Trockij byl ukázkovou osobou svévole, kterou v bolševické revoluci 1917 přetavil v hromadné vraždění, násilnosti a hladomor. Byl také ukázkovou osobou, na které se do puntíku ukázalo, že sama revoluce, tedy ta **zlá vůle**, jej sama nakonec pozřela. Trocký před zlem, které probudil k životu, utíká až do Mexika. Tam mu však ani deset bodyguardů a vysoké zdi opevněného domu nezabrání, aby ho násilná smrt nedostihla a nedokončila svou práci. Smutné výročí, ale je to opět varování, jak to dopadne, když člověk jde svou svévolnou cestou.

Martin Luther naproti tomu prosazoval jako otec světové reformace „svobodu křesťana“. A o mnoho dříve v naší české reformaci, jak jsem minule připomněl, stálo na prvním místě požadavek: „aby slovo Boží bylo po celém českém království **svobodně zvěstováno a kázáno...**“ Vždyť přeci tak nám to sám Kristus, náš Spasitel přikazuje. Jestli bychom měli nějak v krátkosti říci, co nás protestanty nejvíce vystihuje, tak je to právě tento první článek artikul pražských: „**...aby slovo Boží bylo svobodně zvěstováno a kázáno..**“ To je samá podstata protestantismu a naší evangelické církve. To je náš program, to je naše svobodná cesta. Proto se nám také v minulosti říkalo hanlivě „berani“. Zarputile naši otcové stáli na cestě svobodné víry, byli pronásledováni, byly jim páleny bratrské bible a nakonec museli i opustit svou zem, aby si zachránili holý život a čisté svědomí a svobodu ve víře. A v našem textu vidíme, že v Izraeli za doby Soudců to také nebyl žádný růžový sad. Čteme, že Izrael neměl krále. Každý dělal, co uznal za správné. Na první pohled to zní krásně. Idyla. Mnozí z nás to jistě slyšeli, že“ „ před svatbu si to ještě užij, protože pak si už nebudeš moci dělat co chceš, co sám uznáš za vhodné.“ A možná mnozí na to slyší i dnes a proto žijí spolu tzv. na hromádce, vždyť na to přeci žádný papír nepotřebují. Manželství je smlouva, která zavazuje a to se dnes nenosí. Lehce se svoboda překloupí ve svévoli. V Izraeli žil jeden Efrajimec, jmenoval se Míkajáš, Míka. Díky tomu, že v zemi není král, má Míka doma v domě zřízenou svou soukromou svatyni a zobrazené modly a bůžky. Ba dokonce má i svého kněze z rodu Lévijců. Zkrátka a dobře, ke svému životu nepotřebuje Hospodina. Jednou uznal za vhodné a ukradl své matce tisíc sto stříbrných. Tenkrát ještě nebyly mince, platilo se stříbrem. V některých překladech se dočteme: 1100 šekelů stříbra. Představme si, že v době 5. knihy Mojžíšovy se za dva šekely dal pořídít skopec, nebo ve 2 Kr 7,16 48 litrů ječmene. A pro úplnou představu:

jeden Lot je izraelský šekel (závaží) což představuje 8,41 gramů. Potom v různých částech bible se uvádí váha odlišná. Když bychom použili tento převod, zjistíme, že Míkova matka měla celkem 9 a čtvrt kilogramu stříbra. Nevíme, jak k takové hromádce přišla. A toto množství jí její syn ukradl. Rozhněvaná matka nad neznámým zlodějem vyřkne kletbu. Tehdy slova kletby byla považována za strašnou a nebezpečnou skutečnost. A tak není divu, že se zloděj zalekl a raději se přiznal. Jednou vyslovená kletba se nedá odvolat, ta se dala přemoci jedině požehnáním. Kletba se vztahovala na syna i na stříbro a to stříbro se nehodí pro nic jiného než z něho vyrobit vhodný předmět nebo idol pro svatyni. Další vyprávění okolo kletby a následné požehnání je trošku zmatené. Něco v tom smyslu, že odvolávám, co jsem slíbil a slibuji, co jsem odvolal. V posledních kapitolách Soudců se dovíme, že izraelský kmen Dan se vydá na tažení, při němž bijí jiné izraelské a vypalují jejich osady. Benjaminovci zase hromadně podléhají perversnímu chování a násilím si loupí manželky. Tak nějak je vyobrazena doba, o níž text říká: „každý dělal, co uznal za vhodné.“

Člověk nemůže být ponechán sám sobě. Musí mít nějaké normy, které mu ukazují směr, kterým má jít a potřebuje je po celý život. U Matouše v 9. kapitole, čteme, že jednou, když se Ježíš díval na zástupy, jež za ním přišly, litoval je, že jsou jako ovce bez pastýře. A když se rozhlédneme kolem sebe, vidíme, že takových lidí bez pastýře, který by je spolehlivě vedl, je velice mnoho. A bratři kraličtí když psali komentář k bibli, připojili k tomu našemu dnešnímu textu tuto poznámku: „Nic horšího na světě mezi lidmi není, jako když jeden každý své vlastní vůle následuje... Proti tomu jest zákon, jsou práva a nařízení, dílem z Boha, dílem z lidí pošlá...“ Celý náš život od samého počátku až po jeho konec je prostoupen lidskými řády. I když se o nic leckdy vyjadřujeme hanlivě a hubujeme, asi bychom se bez nich trvale neobešli. Když se farizeové obrátili na Ježíše s otázkou, zda mají dodržovat zákony a platit daně římské vládě, on jim překvapivě odpověděl: „Dávejte, což jest císařovo císaři, a což jest Božího, Bohu“(Mk 12,7). Ježíš císaře, římskou vládu a stávající zákony neignoroval, naopak je uznával, i když šlo o pohanský stát. Hospodin řídí svět svým vlastním způsobem, do něhož patří i všelijaké vlády ať se nám to líbí, nebo ne. Apoštol Pavel napsal: „Každý ať se podřizuje vládní moci, neboť není moci, leč od Boha.“(Ř 13,1) Neviděl ve vládní moci nutné zlo, ale něco, co je tu

z vůle Boží, vždyť od počátku se křesťané modlili za své vládce, a to vládce pohanské (1Tm 2,2). Přemýšlejme o tom, zda jsme také schopni se modlit za ty, kdo nám vládnou. Ruku na srdce, myslím, že nám to jde ztuha. Existují zákony a normy, jež věřící křesťan neodsuzuje, vždyť napomáhají člověku, aby nežil svévolně, zlovolně, ze zlé vůle, ale má v nich určitá měřítko a vodítka ve svém rozhodování.

Prezident Václav Havel měl velký sen. Totiž, že jednou bude v naší zemi napsána ústava, která bude malého rozsahu a velkého obsahu. Že to bude ústava, kterou se lehko naučí zpaměti malé děti v základní škole a bude jí rozumět každý. Zatím je to tak, že dnešní ústava je tlustá kniha, ve které se těžko vyznají i ti, kteří jí tvořili. Říkal, že zdravá společnost, rozumějme svobodná společnost, se pozná podle toho, kolik má zákonů. Svoboda jednotlivce končí tam, kde začíná svoboda toho druhého. Svoboda je ohleduplnost vůči druhému.

Co na rozdíl od lidských vlád a zákonů je bezchybné, je Boží vláda a Boží zákon. A nesmíme zapomenout na desatero. To je náš základní morální a etický kodex. Žalmista píše: „Zákon Hospodinův jest dokonalý“ (Ž 19,8). V to pevně věříme a s důvěrou se také k tomuto zákonu obracíme. A jelikož je Hospodinův zákon dokonalý, stavíme jej nad všechny lidské zákony. Hospodinův zákon je kritériem lidských zákonů, zda jsou dobré, nebo ne. A poslušnost Božího zákona, Božího slova je pro nás zárukou, že se vyhneme všelijakým omylům, kterých se dopouštíme, „**děláme-li, co chceme.**“ V Novém zákoně jde především o svobodu od hříchu, která je dávana účastí na smrti a vzkříšení Kristovu skrze křest a víru.

Nemluvme jen o sobě a nemysleme jen sami na sebe. Máme kolem sebe tolik bližních, kteří ještě nepoznali život pod Hospodinovým zákonem a pod Božím slovem a stále se potácejí jen mezi idealizovanými představami o lidské svobodě a mezi neschopností zvládnout vlastní život. Snad jim některé naše slovo či konání pomůže ukázat, kde je možno najít správné řešení. Spolu s Králem Chizkijášem: „**dělejme jen to, co je dobré v očích Hospodinových.**“

Amen